

Zitierhinweis

Opatrný, Josef : recension de : Jaroslav Hrdlička, Historik a diplomat Vlastimil Kybal, Praha : Univerzita Karlova, Nakladatelství Karolinum, 2020, dans : Český časopis historický, 2022, 2, p. 500-501, <https://recensio-stag.lorax.syslab.com/r/c84b374be51946eb8614e5035307315b>

český časopis historický

copyright

Dieser Beitrag kann vom Nutzer zu eigenen nicht-kommerziellen Zwecken heruntergeladen und/oder ausgedruckt werden. Darüber hinausgehende Nutzungen sind ohne weitere Genehmigung der Rechteinhaber nur im Rahmen der gesetzlichen Schrankenbestimmungen (§§ 44a-63a UrhG) zulässig.

Tomáš G. Masaryk, který se otevřeně vyjadřoval ke všem aktuálním otázkám české politiky a kultury, pochopitelně nemohl zůstat stranou a udržoval pravidelnou bohatou korespondenci právě J. S. Macharem jako jejím předním představitelem. Machar se velice angažoval, organizoval setkání literátů, rokoval a korespondoval se svými přívrženci a odpůrci ve snaze vyjasnit strategii dalšího směřování České moderny, přitom průběžně informoval Masaryka o svých názorech a aktivitách. Masaryk byl z pozice univerzitního profesora poněkud zdrženlivější k Macharovu, můžeme říci určitému radikalismu a zůstal uvážlivým pozorovatelem dění kolem České moderny. Jejich vzájemná korespondence podává cenné svědectví o složitých poměrech a osobních vztazích v prostředí české kultury a politiky, doprovázené mnohdy vyostřenými polemikami, výpady a osočováním, někdy také narušením původně přátelských vztahů jak mezi jednotlivými členy, tak jejich styků s protivníky moderny.

Z veškerého snažení moderny se Masaryk pokusil zapojit do pokusů o česko-německé vyrovnání, ale jinak zaujal zdrženlivý až skeptický přístup vůči její působnosti.

Přínosná je část korespondence, v níž Masaryk vysvětluje přípravu své studie Jan Hus, úmysl napsat studii o Karlu Havlíčku Borovském a zároveň referuje o svých dalších literárních záměrech. Korespondence umožňuje nahlédnout do osobního života Masaryka a ozřejmit jeho názory na politický a kulturní život „konce století“.

Stejně tak to platí o Macharovi, který rovněž informoval Masaryka o svých literárních plánech i aktivitách. Korespondence přispívá také k osvětlení jejich spolupráce v časopisu *Naše doba*: někdy nebyla příliš ideální, když se Masarykův „akademismus“

střetával s Macharovým „radikalismem“. Korespondence též přibližuje složité okolnosti jmenování Masaryka řádným profesorem v červnu 1896. Potíže vyplývaly z jeho dřívější angažovanosti v diskusi o pravost „Rukopisů“ jako jejich odpůrce a kritika. O tom, jak náročný byl schvalovací proces, svědčí skutečnost, že se jmenování protáhlo na deset let. Vyvrcholilo tradiční audiencí nově jmenovaného profesora u císaře Františka Josefa I. Audienci napomáhal Masarykovi zprostředkovat právě Machar.

Edice je tradičně, jak je ostatně v tomto projektu obvyklé, připravena velice pečlivě na odpovídající odborné úrovni. Je třeba si jen přát, aby tento významný projekt nadále pokračoval.

Petr Prokš

Jaroslav HRDLIČKA

Historik a diplomat Vlastimil Kybal

Praha, Karolinum 2020, 403 s. a 8 nečíslovaných s. obrazových příloh, ISBN 978-80-246-4609-1.

Dnes patrně největší odborník na osobnost Vlastimila Kybala vydal po letech archivního výzkumu a studia Kybalových textů vůbec první monografii o objektu svého zájmu. Vydání biografie předcházely nejen autorovy časopisecké studie, ale také edice obsáhlých Kybalových pamětí (ve spolupráci s Janem B. Láškem). Životopisem tak Hrdličkovo kybalovské dílo kulminuje a lze říci, že se autor pionýrským způsobem zasloužil o Kybalovo zařazení do širšího kontextu české historiografie a diplomacie. Kybal totiž zahájil kariéru jako historik náboženských hnutí a románského světa, který poznal za svých pobytů v italských, španělských, ale také německých či francouzských

archivech. Z jednoho pobytu v Římě si převzl manželku, mexickou malířku Anu Saenz, čím se inkorporoval do hispánského světa i v osobním životě.

Po vzniku Československé republiky mu nabídl ministerstvo zahraničních věcí zastupování státu v regionu, jímž se zabýval jako historik, a Kybal tak působil od počátku dvacátých let postupně jako vyslanec v Itálii, Brazílii (z Rio de Janeira zastupoval krátce Prahu také v Argentině), Španělsku a nakonec v Mexiku, kde jeho kariéra diplomata na konci února 1939 odchodem do penze skončila. I během svého diplomatického působení pokračoval v bohaté publikační činnosti, jednak v tisku, jednak formou historických prací určených širšímu publiku, jemuž přibližoval důležité osobnosti španělských dějin, kontakty české společnosti se španělsky a portugalsky hovořícím zámorím a zdůrazňoval význam Latinské Ameriky pro hospodářství a kulturu moderního světa.

V Kybalově životopise prezentuje Hrdlička vyváženě obě sféry jeho činnosti, tedy práci historika a diplomata. V druhém případě podtrhuje Kybalovy aktivity v Itálii, jíž přisuzovala československá zahraniční politika po první světové válce značnou důležitost, zejména se však věnuje Kybalově práci v Mexiku. Kybal tady působil v době, kdy část mexických politických elit usilovala o diverzifikaci ekonomických vztahů se zahraničím a průmyslově vyspělé Československo tak bylo pro Mexičany zajímavým obchodním partnerem. Jak ovšem Hrdlička konstatuje ve shodě s realitou, Kybalovy aktivity zde poznamenávalo rostoucí ohrožení Československa německou politikou, které pak vrcholilo Mnichovem a vytvořením protektorátu Čechy a Morava.

Hrdličkova práce je nepochybným přínosem v oblasti studia české historiografie

a dějin diplomacie. Byl to ostatně právě Kybal, kdo položil základy nadstandardních vztahů mezi Československem a Mexikem. Ty přežily v „korektní podobě“ i období studené války a mohly se rozvinout po roce 1989 do dnešní podoby.

Josef Opatrný

Klaus GIETINGER – Norbert KOZICKI

Freikorps und Faschismus. Lexikon der Vernichtungskrieger

Stuttgart, Schmetterling Verlag 2022, 350 s., ISBN 3-89657-044-7.

S pojmem Freikorps se se setkáváme již za vlády Friedricha II. i v napoleonských válkách. Po roce 1918 byl termín používán pro krajně pravicové polovojskové organizace, které se objevily v Německu. Několik takových jednotek bojovalo po konci první světové války i na Baltu či ve Slezsku nebo Prusku. Těmto jednotkám a zejména jejich spojení s fašismem je *Lexikon* věnován. Před vlastní slovníkovou částí má kniha širěji pojaté doprovodné kapitoly.

V úvodu se autoři snaží tento svůj cíl symbolicky podtrhnout analýzou dvoudílné filmové sagy rakouského režiséra Fritze Langa z roku 1924 o počátcích germánské rasy, inspirovanou *Písní o Niebelunzích*, kde jsou Hunové líčeni jako podlidé. Tento film byl natočen dle zásad německého expresionismu a vznikl v obřích studiích ateliérů UFA a je autory *Lexikonu* tažen až k velko-filmům Hitlerovské éry. Myslím, že se jedná o nelogický konstrukt, nejen vzhledem k obsahu knihy.

Další podkapitoly úvodu se zčásti věnují dosavadnímu výzkumu tématu. Zde se za zásadní zlom považuje dosud nevydaná di-